

Հաստատում եմ՝
Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի ղեկավար, պրոֆեսոր՝

ԿԱՐԾԻՔ

Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի

Երաժշտության պատմության ամբիոնի

2022թ. նոյեմբերի 1-ին կայացած հ.3 նիստի՝

Գոր Աշոտի Սալնազարյանի

«Բեզլար Ամիրջանի կատարողական արվեստը» թեմայով

ԺԷ.00.02 – «Երաժշտական արվեստ» մասնագիտությամբ արվեստագիտության
թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցով ատենախոսության վերաբերյալ

Նիստին մասնակցել են ԵՊԿ Երաժշտության պատմության ամբիոնի վարիչ, արվեստագիտության թեկնածու, դոցենտ Լուսինե Սահակյանը, արվեստագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Ժաննա Զուրաբյանը, արվեստագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Մհեր Նավոյանը, արվեստագիտության թեկնածու, դոցենտ Աննա Խաչատրյանը, արվեստագիտության թեկնածու, դոցենտ Նարինե Ավետիսյանը, արվեստագիտության թեկնածու, դոցենտ Նարինե Սահակյանը, արվեստագիտության թեկնածու Մարինե Մավիսակալյանը, դասախոս Սեդա Շեյրանյանը:

Ատենախոսության մեջ համակողմանիորեն ուսումնասիրվել է հայ տաղանդավոր երգիչ, Միլանի կոնսերվատորիայի շրջանավարտ, Մոսկվայի, Թիֆլիսի, Պետերբուրգի օպերային թատրոնների մենակատար Բեզլար Ամիրջանի դերն ու նշանակությունը հայ և ռուսական կատարողական արվեստում: Գոր Ասլնազարյանի կողմից հնարավոր ամբողջությամբ ուսումնասիրվել է Բ.Ամիրջանի կյանքն ու գործունեությունը լուսաբանող երաժշտագիտական գրականությունը, հետազոտվել է Երևանի Ե.Զարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանում գտնվող Բ.Ամիրջանի արխիվի վավերագրերը: Ատենախոսության

հեղինակը ծանոթացել է երգչի կատարողական գործունեությունը լուսաբանող հայալեզու և ռուսալեզու մամուլի արձագանքներին: Առաջին անգամ գիտական շրջանառության մեջ են դրվել Բեզլար Ամիրջանի արխիվային մի շարք վավերագրեր, հուշագրություններ, նամակներ, կատարողական գործունեությանը վերաբերող փաստեր:

Ատենախոսությունը բաղկացած է ներածությունից, երեք գլուխներից եզրակացություններից և օգտագործված գրականության ցանկից:

Ներածության մեջ հիմնավորված է ատենախոսության թեմայի արդիականությունը, կատարողական արվեստի պատմության ուսումնասիրության բնագավառում ընտրված թեմայի գիտական և գործնական նշանակությունը: Նշված են աշխատանքի նպատակներն ու խնդիրները, շեշտված է աշխատության գիտական նորույթը:

Առաջին գլուխը կրում է «Կենսագրական փաստեր» խորագիրը, որտեղ ատենախոսի կողմից գիտական շրջանառության մեջ են դրվում Բեզլար Ամիրջանի անավարտ, բայց շատ արժեքավոր «Ինքնակենսագրության» հետաքրքիր փաստերը: Մանրամասնորեն, ըստ շրջափուլերի ներկայացվում է Բեզլար Ամիրջանի կյանքը, ուսումնառության շրջանները, նրա առնչությունները մեծանուն արվեստագետների, մտավորականների և հոգևորականների հետ: Ատենախոսության առաջին գլխում առանձին-առանձին դիտարկվում են Բեզլար Ամիրջանի բազմաբեղուն գործունեության բոլոր բնագավառները. վոկալ-կատարողական, մանկավարժական, լուսավորական: Երգչի կատարողական հմտությունների մեջ հեղինակը կարևորում է նրա մեծանուն ուսուցիչների դերը: Ուսումնառության ընթացքում Բեզլար Ամիրջանյանը Միլանում ստեղծում է ռուսական առաջին գրադարանը, իսկ 1921-ին հաստատվելով Թիֆլիսում բացում է հինգ երաժշտական դպրոց՝ վոկալ արվեստի իր իմացությունները փոխանցելով երիտասարդներին: Երգչի ստեղծագործական գործունեությունը ատենախոսության հեղինակը ներկայացում է պատմամշակութային իրադարձությունների համապարփակ դիտարկմամբ:

Երկրորդ գլխում՝ «Բեզլար Ամիրջանը՝ օպերային երգիչ», հեղինակը մանրամասնորեն ներկայացնում է Բեզլար Ամիրջանի հարուստ երկացանկը, երգչական բացառիկ կարողությունները, ժամանակակիցների հիացական կարծիքները: Քաջատեղյակ լինելով վոկալ կատարողական արվեստի բոլոր

ատենախոսություններին և նրբություններին, ատենախոսության հեղինակը պատկերավոր և համոզիչ կերպով բացահայտում է հանրահայտ երգչի կատարումների գեղարվեստական բարձր արժանիքներն ու արտիստիկ ունակությունները; Բեզլար Ամիրջանի երկացանկում ընդգրկված են եղել դասական բարիտոնի և բասի համար գրված դերերգեր արևմտաեվրոպացի, ռուս և ժամանակակից կոմպոզիտորների հայտնի օպերաներից. Ա.Ռուբինշտեյն՝ «Դևը», Շ.Գունո՝ «Ֆաուստ», Վ.Բելինի՝ «Պուրիտաններ», Ջ.Վերդի՝ «Ճակատագրի ուժը», «Աիդա», Պ.Ի.Չայկովսկի՝ «Մազեպա», որոնք նա կատարել է բնօրինակ լեզվով և փայլուն վարպետությամբ: Իր ելույթներով Բեզլար Ամիրջանը յուրացրել է համաշխարհային երաժշտարվեստի հարուստ փորձը և դրա հիման վրա զարկ տվել հայրենի երաժշտարվեստի առաջընթացին, դրա վկայություն են նաև հայալեզու և օտարալեզու պարբերականների արձագանքները, որոնց ևս անդրադարձել է Գոռ Սալնազարյանը: Ատենախոսության հեղինակը գիտական բժախնդրությամբ և պարկեշտությամբ է մոտեցել Բեզլար Ամիրջանի ֆոնդում հայտնաբերած յուրաքանչյուր գրությանը, լինի դա ուղերձ, ընծա, թե հայտագիր: Ըստ ժամանակագրության հեղինակը ներկայացրել է Բեզլար Ամիրջանի գրեթե բոլոր համերգային կատարումներն ու ելույթները:

Բավական ընդգրկուն է երգչի համերգային գործունեությունը, որը լուսաբանված է ատենախոսության երրորդ՝ *«Բեզլար Ամիրջանի համերգային գործունեությունը»* խորագիրը կրող գլխում:

Բեզլար Ամիրջանը հանդես է եկել ոչ միայն որպես փայլուն օպերային երգիչ, այլև կամերային երաժշտության ասպարեզում՝ որպես մենակատար և անսամբլիստ: Այս գլխում հեղինակի կողմից հնարավոր ամբողջությամբ ներկայացվում է երգչի համերգային գործունեության լայն ընդգրկումները. բարեգործական միջոցառումներից մինչև Թիֆլիսի և Ռուսաստանի գրեթե բոլոր նշանավոր քաղաքների հեղինակավոր բեմերում տված համերգները: Ինչպես ճշմարտացիորեն նկատում է ատենախոսը, Բեզլար Ամիրջանի համերգային գործունեության մեջ կարևոր էր նրա ստեղծագործական համագործակցությունը ժամանակի հայտնի երաժիշտ-կատարողների հետ:

Ատենախոսության եզրակացություններում համակողմանի արտացոլված են աշխատանքի եզրահանգումները:

Ուսումնասիրության մեջ ընդգրկված է ոչ միայն գրականության ընդգրկուն ցանկը, այլև Ռուսական կայսրության բոլոր այն քաղաքների (69 քաղաք) ցանկը, որտեղ ելույթ է ունեցել Բեզլար Ամիրջանը:

Ատենախոսության վերաբերյալ ունենք ցանկություն:

Հայ վոկալ կատարողական արվեստին նվիրված գրականությունը համալրվեց ևս մեկ արժեքավոր աշխատությամբ և ցանկալի կլինեք, որ ատենախոսությունը մոտ ապագայում հրապարակվե՝ դառնալով արժեքավոր ձեռնարկ, մասնավորապես ԵՊԿ-ի «Հայ վոկալ արվեստի պատմությունը» դասընթացի շրջանակներում:

Այսպիսով՝ Գոր Աշոտի Սալնազարյանի «Բեզլար Ամիրջանի կատարողական արվեստը» թեմայով ԺԷ.00.02 – «Երաժշտական արվեստ» մասնագիտությամբ թեկնածուական ատենախոսությունը գիտական բարձր մակարդակով կատարված ինքնուրույն ավարտուն ամբողջական հետազոտություն է և լիովին բավարարում է Հայաստանի Հանրապետությունում գիտական աստիճանաշնորհման կանոնակարգի 7-րդ կետի «գիտության տվյալ բնագավառում կարևոր նշանակություն ունեցող խնդրի լուծում» պայմանին, իսկ ատենախոսը, անկասկած, արժանի է արվեստագիտության թեկնածուի իր հայցած գիտական աստիճանին:

Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի

Երաժշտության պատմության ամբիոնի վարիչ՝

արվեստագիտության թեկնածու, դոցենտ՝

Լուսինե ՍԱՀՅԱՅԱՆ

Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի Երաժշտության պատմության ամբիոնի վարիչ, արվեստագիտության թեկնածու, դոցենտ Լուսինե Սահակյանի ստորագրությունը վավերացնում եմ՝

Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի գիտքարտուղար, արվեստագիտության թեկնածու, դոցենտ՝

Օլյա ՆՈՒՐԻԶՅԱՆՅԱՆ

15 նոյեմբերի 2022թ.